

KEŞKE DAHA İYİ BİR OKULA GİTSEYDİM...

Bizlerin geçmişe dönüp kendi okul hayatlarımızı düşündüğümüzde böyle bir 'keşke'miz olmayabilir. Ancak günümüzün fabrikasyonlaşan dünyasında bu keşke'ye sahip olabilecek nesiller çoğalıyor gibi gözüküyor. Peki, nedir iyi okul? Bir okulu diğerinden daha iyi kılan özellikleri nelerdir? Malumunuz yeni eğitim ve öğretim yılının başlamasıyla konuyla ilgili güncel tartışmalar ve araştırmalar basında hızla yer almaya başladı. Bu yazıda *isimleri* yerine *birer öğrenci numarası* olan gençlere ileride 'keşke daha iyi bir okula gitseydim' dedirebilecek bilimsel bulgulara dayanan sebeplerden bazılarını özet halinde birlikte inceleyeceğiz.

1978 yılında (Wynee) ileri görüşlü bir bilim insanı o güne kadar çok da konuşulmamış bir konuyu gündeme getirerek 'okulun içeriği acaba fiziki koşullarından etkilenir mi' sorusunu sordu ve bu bağlamda okul ölçüleri ve öğrencilerin hem kısa vadede hem de uzun vadede psikolojik ve davranışsal akıbetleri arasında korelasyonel bir çalışma yaptı. Bu çalışma sonuçlarına göre okul büyüdükçe ve haliyle öğrenci sayısı arttıkça okul içinde ve dışında, dahası öğrenim esnasında ve sonraki yaşantılarda öğrencilerin şiddete daha meyilli olması ve daha düşük akademik başarı göstermeleri arasında anlamlı bir ilişki bulundu.

1978 yılında olmasa da 2000'lerin başlarında bu bulguların kıymeti bilinmiş olsa gerek, söz konusu konuyla ilgili hızlı bir ivmeyle çalışmalar gerçekleştirilmeye başlandı. Bu bağlamda hem bir eğitimci hem de bir akademisyen olan Dr. Stuart Grauer önderliğinde **small school movement** (küçük okullar akımı) dedikleri bir akım başlıyor ve bu akımı yaymak amacıyla da **small school coalition** (küçük okullar koalisyonu <http://smallschoolscoalition.com/>) kuruluyor.

Peki, nedir bu 'küçük okul'? Türkçesi ve İngilizcesi anlamsal olarak, daha doğrusu kültür yapısı içinde atıfsal olarak birebir eşleşmiyor gibi duruyor. O yüzden olsa gerek bu 'küçük okul' gerçekten 'nedir? Ne değildir? Ne olmalıdır? ' hususunda operasyonel bir tanım yapmak amacıyla birçok araştırma yapılmaya ve konuyla ilgili popüler makaleler yazılmaya başlanıyor.

Konuyla ilgili literatüre baktığımızda maalesef Türkçe kaynak bulmak çok güç. Ancak yabancı dilde yazılmış olan kaynaklara göz attığımızda The Guardian, National Education Association, About Education... gibi hatırı sayılır kalitedeki sitelerde yayımlanmış makalelerle karşılaşıyoruz (Örn: The Guardian İngiltere'nin en

çok okunan gazetelerinden biri, *National Education Association* Amerika'nın halk sağlığı ve eğitimiyle ilgili en büyük derneklerinden biri, keza *About Education* eğitimle ilgili bilimsel makaleler yayınlayan ve ciddi sayıda takipçisi olan bir oluşum). Bu kaynakları ve nicelerini temel aldığımızda bu 'küçük okul' ve 'büyük okul' meselesinin yabancı basında ciddi bir boyut kazanmış olduğunu ve ailelerin, öğretmenlerin ya da konuyla ilgilenen herkesin, bu basın yayın organları aracılığıyla 'küçük okulların' büyük okullara üstün gelecek faydaları konusunda bilgilendirilmeye çalışıldığını görüyoruz.

Madde madde 'küçük okul' yani '**OPTİMUM ÖĞRENCİ SAYISINA SAHİP OKUL**' tanımımızı yapacak olursak:

1) Her şeyden önce bu okullar fiziki olarak küçükler ve uygun değer sayısına yani optimum öğrenci sayısına sahipler.

2) Bu okullar şehir dışında ve kampüs şeklinde olmaktan ziyade şehir merkezlerine yakınlığıyla ve mahallelerle iç içe olmalarıyla tanımlanıyor.

3) Bir diğer özelliği 'özerk' olmaları. Yani herhangi bir kurum ya da dernek çatısının altında olmaktan ziyade kendi kendini idare eden bir yapıya sahipler.

4) Eğitim kadrosu ve yönetim kadrosu arasında şeffaf ve samimi bir ilişki söz konusu.

5) Kişiselleştirilmişler (personalized). Yani; her öğrenciye özel, o öğrencinin ihtiyacı doğrultusunda ilgi verimi bu tip okullarda mümkün. Her bir öğrenci ismiyle, öyküsüyle, karakteriyle okul içindeki eğitimciler ve idari personel tarafından biliniyor ve tanınıyor. Bu da eğitimcilerin ve idarecilerin yaklaşımını kişiye özel kılınmasını sağlıyor.

6) Kapsayıcılar (inclusive). Tek tip bir veli ve öğrenci profilinden ziyade demografik yapı olarak çeşitliliği içinde barındıran bir sistemi kapsıyor.

7) Ayırt ediciler. Kişiselleştirilmiş olma maddesiyle el ele giden ve tek bir yöntemden ziyade kişiye özel belirlenmiş metotları da içinde barındıran bir sistemleri bulunuyor.

8) Erişilebilirler. Hem fiziki olarak hem de psikolojik olarak veliye ve öğrenciye yakın okullar.

9) Bu okullar genellikle en fazla 400 öğrenciye sahip.

10) Mentoring (akıl hocalığı) dedikleri sistemi okul içinde harmanlıyorlar. Bu sistem ikiye ayrılıyor. Büyük sınıflardan abilerin ablaların küçük sınıflardaki kardeşlerine yaptıkları mentorluk informal mentorluk olarak tanımlanırken, öğretmenlerin öğrencilere yaptıkları mentorluk formal mentorluk olarak adlandırılıyor.

11) Birbirini tanıma ve 'tanınılabilirlik' arttığı için; hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin yeni fikirler üretmesi, beyan etmesi ve bunların akranlar ve meslektaşlar tarafından kabul edilme olasılığı artıyor.

12) Öğrencilerin, velilerin ve öğretmenlerin aidiyet duygusu ve okulla kimlikleşmeleri olumlu yönde etkileniyor. Yani, her üç grup da kendini okulun bir parçası olarak görüyor ve bu da resmîyetten ziyade samimi bir ilişkiyi ve iletişimi beraberinde getiriyor.

- 13) Kolektivizm içinde bireysellik gelişiminin sağlıklı yönde olduğu gözlemleniyor. Yani öğrenciler grup içerisinde uyumlu hareket edebilme becerilerini geliştirirken benlik gelişiminin bir parçası olan bireyselleşme sürecin de daha sağlıklı ilerliyorlar.
- 14) Başka bir araştırmaya göre daha büyük ve kapsamlı okulların doğası gereği (*fiziki ve sistematik yapı*) sunamadığı birçok faydayı yine küçük okulların optimum öğrenci sayısına sahip oldukları için sunabildiği sonucu bulunuyor.

Bireysel özen
Öğrenci başarısı
Hissedilen duygusal ve fiziksel güvenlik
Öğrenci-aile memnuniyeti
Bağlanmışlık hissi
Öğretmen memnuniyeti ve öğretmenin öğrenciye fayda sağlaması
Başarılı mezuniyet oranı

Harvard Üniversitesi bünyesindeki araştırmacılardan biri tarafından yapılan literatür taraması çalışmasının bulgularına göre; küçük okulların, özellikle mahalle içlerine yerleşmiş olan ve lokasyon olarak yerleşim yerlerine yakın olan (orijinal makalede merkezi buluşma noktalarına ve aktivite merkezlerine yakınlık olarak tanımlanmıştır) öğretmen-öğrenci-veli arasında üçlü iletişimin pozitif yönde ilerlemesine, öğrencilerin sosyal-duygusal gelişimlerine ve kişilik gelişimlerine, öğretmenlerin okul içerisindeki rahatlık hissiyatının artmasından dolayı aktif öğretim stratejileri geliştirmelerine olumlu katkı sağlamasına yol açtığı gözlemlenmiştir (Hylden, 2004). Aynı bağlamda optimum öğrenci sayısına sahip okullara giden öğrencilerin topluluğa ait olma hislerinde, ortak amaçlar doğrultusunda grupla hareket edebilme becerilerinde, takım çalışması ve birbirine saygıda artış gözlemlenirken; zorbalık, siber zorbalık gibi şiddet olaylarında da düşüş gözlemlenmiştir.

Kısaca bu okullarda daha yüksek akademik başarı, toplum yanlısı (prosocial) davranış örüntüsünde artış, yüksek benlik saygısı, devamsızlıkta ve disiplin problemlerinde azlık, daha az davranış problemleri, daha barışçıl ve samimi bir ortam gözlemlenmiştir. Yine bu okulların doğası ve sistemi gereği ailelerin okula dâhil olması arttığı ve bunun da öğrenci başarısında olumlu sonuçlar gösterdiği bulgulanmıştır. Toparlayacak olursak, optimum öğrenci sayısına sahip okullar öğrenci ve veli yanlısı olmakla birlikte eğitimcilerin de mesleki memnuniyetlerini tatmin ediyor ve ileriye yönelik başarıda kaliteli tohumlar ekıyor...

Uzm. Psk. Gizem Çeviker